

Tyresö kommun
Barn- och utbildningsförvaltningen
Pia Hasselrot
Utredare
08-578 281 47
pia.hasselrot@tyreso.se

TJÄNSTESKRIVELSE

2020-02-19

1 (4)

Barn- och utbildningsnämnden
2020/BUN 0034 041

Metoden Tillämpad beteendeanalys TBA

Barn- och utbildningsförvaltningens förslag till barn- och utbildningsnämnden

- Genomlysning av metoden tillämpad beteendeanalys TBA noteras.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Elisabet Schultz
Förvaltningschef

Pia Hasselrot
Utredare

Sammanfattning

Metoden Tillämpad beteendeanalys (TBA) används på Stimmets särskola och Stimmet har även en TBA-klass. Metoden TBA har genomlysts för att ge politiken en ökad förståelse för metoden samt kostnaden för dess användning inom grundsärskolan.

Beskrivning av ärendet

Barn- och utbildningsförvaltningen fick i uppdrag av barn- och utbildningsnämnden (2017/BUN0159013) att genomlysa metoden tillämpad beteendeanalys (TBA) med en kostnadskalkyl. Uppdraget grundar sig på innehållet i rapporten *Organisationsutredning grundsärskolan i Tyresö kommun* (2020/BUN0021).

Uppdraget har genomförts av en utredare på barn- och utbildningsförvaltningen.

Tillämpad beteendeanalys

Tillämpad beteendeanalys (TBA) är ett forskningsfält om hur beteenden påverkas av sin miljö. Det finns många metoder som grundar sig i TBA och som har till syfte att stötta personer med utmanande beteenden, främst personer med autism, att utveckla positiva färdigheter och träna bort negativa beteenden. Metoder som grundar sig på TBA är forskningsbaserade och går att individanpassa. Ofta används begreppet TBA både för forskningsfältet och metoderna. På Stimmet används en kombination metoder baserade på TBA för att hitta funktionella beteenden för inlärning och för att kunna möta elevens individuella behov.

Den primära målgruppen för TBA och metoder baserade på TBA är barn med autism. Metoderna går dock att använda på alla typer av utmanande beteende, oavsett ålder och funktionsnedsättning. Den fungerar även på personer utan funktionsnedsättning.

Metoder baserade på TBA börjar med en beteendeanalys för att identifiera elevens beteende och behov. Analysen använder en lärare för att välja vad eleven ska lära sig och hur inlärningen ska ske. Läraren skriver ner instruktioner

och en assistent övar eleven enligt instruktionerna. Både instruktionerna och övningarna baseras på olika metoder grundade i TBA. Innehållet, det vill säga det eleven lära sig, kommer från läroplanen. Assistenten utvärderar kontinuerligt elevens behov och metoden ändras vid behov.

Metoder som baseras på TBA ställer inga särskilda krav på anpassningar av miljön. De anpassningar som görs på Stimmets särskola beror på elevens behov och grundas sig i elevens funktionsnedsättning. Elever med extraordinära svårigheter har stora behov vilket gör verksamheten kostnadskrävande, som behov av assistans på heltid och anpassningar i lokalerna. Kostnaden för användandet av TBA-baserade metoder är i huvudsak kostnaden för personalstöd av psykologer och handledare.

Undervisning på Stimmets särskola

De elever som går i Stimmets TBA-klass har extraordinärt komplicerade svårigheter som grundar sig i en måttlig eller grav intellektuell funktionsnedsättning kombinerat med grav autism. De kan inte delta i gruppundervisning utan behöver en individuellt anpassad undervisning. Eleverna har heldagsskola mellan klockan 8-16. De kan inte tillgodogöra sig traditionell fritidsverksamhet, utan mår bäst av ett strukturerat och individuellt anpassat program som täcker hela dagen fram till hemgång. En lärare planerar undervisningen enligt grundsärskolans läroplan och kompletteras med de färdigheter som eleven behöver utveckla för att bli en självständig individ. Eleverna har individuella mål och får enskild undervisning samt träning av en assistent. Undervisningen är helt individanpassad och sker enskilt. Assistenten utvärderar kontinuerligt elevens behov och metoden ändras vid behov.

Förutom TBA-klassen liknar verksamheten i Stimmets särskoleklasser grundskolan med en lärare som undervisar en klass och med assistenter som stöttar eleverna vid behov. Eleverna följer ett gemensamt schema och går på fritids efter skolan.

På stimmet ser man att metoden ger resultat i form av:

- Eleverna mår bra av det tydliga och strukturerade upplägget
- Eleven får en fungerande skolgång utifrån sina förutsättningar
- Eleven utvecklar förmågor som gör att de kan bli en del i samhället.

- Det personoberoende upplägger innebär en avlastning för personalen och en trygghet för eleven
- Personalen får en hög kunskapsnivå och får verktyg för att bemöta elever med autism och svår beteendeproblematik
- Personalomsättningen blir mindre eftersom metoden och arbetssätten minskar belastningen på personalen

Resultaten som rör eleverna stöds av den forskning som finns på området. Det har inte varit möjligt att belägga eventuella orsakssamband för resultaten som rör personalen inom den här utredningen.

Det finns inga nationella regler eller riktlinjer för vilka metoder som kan användas inom särskolan. Instanser som Skolverket anser att inget enskilt undervisningsupplägg kan möta behoven hos alla utan att stödet behöver baseras på den enskilda individens behov, förutsättningar och erfarenheter. De lyfter även fram vikten av att de metoder som används i skolan ska bygga på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. I och med att TBA inkluderar ett stort antal metoder som alla grundar sig i forskningen om TBA är metoden mycket flexibel och innehåller därmed delar av de alternativa metoder som finns, främst lågaffektivt bemötande och Treatment and education of autistic and related communication handicapped children, TEACCH. Utredningen har inte hittat indikatorer på att det finns andra metoder som är mer använda, mer beforskade eller mindre kostandskrävande.

Stimmets TBA-klass uppfyller skollagens och barnkonventionens mål och intentioner. Eleverna får en individanpassad undervisning som utgår från grundsärskolans läroplan och elevens individuella behov av att lära sig kommunicera och fungera i samhället.

Barn- och utbildningsförvaltningen föreslår att TBA- klasserna kvarstår.

Förslaget har inga ekonomiska konsekvenser.

En prövning av barnets bästa har inte genomförts eftersom ärendet inte innebär ett beslut.